

Materiały na CD zebrały i opracowały:
mgr Bożena Kołodziej
mgr Beata Pagacz

Dysleksja (wg prof. M. Bogdanowicz) jest specyficznym zaburzeniem o podłożu językowym, uwarunkowanym konstytucjonalnie. Charakteryzuje się trudnościami w dekodowaniu pojedynczych słów, co najczęściej odzwierciedla niewystarczające zdolności przetwarzania fonologicznego. Manifestuje się m.in. różnorodnymi trudnościami w odniesieniu do różnych form komunikacji językowej.

Podkreślona część definicji odnosi się do pojęć logopedycznych oraz słuchu fonematycznego i fonologicznego.

Najważniejsze pojęcia:

Logopedia wyróżnia następujące rodzaje słuchu:

1. **słuch fizyczny (fizjologiczny)** – to wrażliwość na fale dźwiękowe. Cechuje go określona ostrość słyszenia. To powstawanie wrażeń słuchowych.
2. **słuch muzyczny** – pozwala określić wysokość dźwięku i dostrzegać różnice w jego wysokościach
3. **słuch fonematyczny (synonimy: fonemowy, mowny, Cortiego)** – to zdolność do rozpoznawania i różnicowania dźwięków mowy tzw. fonemów. Realizacją fonemu jest głoska. Etapem rozwoju słuchu fonematycznego jest analiza i synteza słuchowa:
 - analiza słuchowa- to umiejętność wyodrębniania z potoku mowy: zdań, w zdaniach wyrazów, w wyrazach sylab, a w sylabach głosek z zachowaniem ich kolejności
 - synteza słuchowa to scalanie głosek, sylab i wyrazów w określone, złożone układy słuchowe

Przy zaburzonym słuchu fonematycznym dziecko dobrze słyszy, lecz nie różnicuje pojedynczych dźwięków mowy

4. **słuch prozodyczny** to zdolność różnicowania elementów prozodycznych wypowiedzi (akcent, rytm, melodia, intonacja)
5. **słuch fonetyczny** to odróżnianie różnych głosek stanowiących tę samą klasę głosek (fonem) np. i-j, ń-ni, ą-om/oł, ę-em/eł, ś-si oraz spostrzeganie cech prozodycznych mowy np. rozróżnianie r przedniojęzykowe („normalne” r) i r języczkowe tzw. uwularne (typowe r francuskie). Dziecko z zaburzonym słuchem fonetycznym nie rozróżni tych podanych przykładowo wypowiedzianych r. Może mieć problemy z rozróżnianiem wypowiedzi kobiety i mężczyzny
6. **zaburzenia słuchu fonologicznego** to łączenie dwóch klas głosek stanowiących w danym języku różne fonemy w jedną klasę, np. łączenie

głosek dźwięcznych z bezdźwięcznymi, głosek szumiących z ciszącymi lub syczącymi (ś, s, sz)

Inne ważne pojęcia:

- **recepcja dźwięków mowy** potocznie określana jest terminem „słyszenie”
- **percepcja dźwięków mowy** to inaczej słuch mowny. Obejmuje:
 - a) pamięć słuchową wypowiedzi (przywołanie wyobrażeń dźwięków mowy i wzorców słuchowych struktur prozodycznych)
 - b) semantyzację dźwięków mowy, czyli umiejętność kojarzenia dźwięków mowy i ich znaczenia
 - c) kontrole słuchową własnych wypowiedzi
- **asocjacja dźwięków mowy** to umiejętność kojarzenia wzorców słuchowych wyrazów z odpowiednimi pojęciami i przypisywanie znaczeń wypowiedziom
- **agnozja słuchowa** –to zaburzenia różnicowania dźwięków
- **wzorce słuchowe obejmują:**
 - a) pamięć długości wyrazów, w tym ilość i kolejność fonemów i sylab
 - b) zdolność zatrzymywania w pamięci związków frazeologicznych oraz ciągów wyrazów połączonych związkami logiczno-gramatycznymi
- **pamięć słuchowa** to zdolność do utrwalania, przechowywania i odtwarzania uprzednich spostrzeżeń słuchowych